

УДК 378.147

ЩОДО ОСНОВНИХ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Бочарова Н.А., к.е.н., доцент,
bocharova.n.a.xnadu@gmail.com*

*Ричкова Л.В., к.п.н., доцент
h_sc36@ukr.net*

*Харківський національний автомобільно-дорожній
університет*

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є обов'язковим компонентом професійної підготовки. Проходження такої підготовки необхідне для здобуття кваліфікаційного рівня та має за мету закріплення та поглиблення знань надбаних здобувачами вищої освіти в процесі навчання. Виробниче навчання – це процес, який є основним компонентом підготовки фахівців любого рівня. Останні роки характеризуються негативними тенденціями втрачання зв'язку між підприємствами та вищими навчальними закладами. Програми виробничої практики не враховують вимоги сучасного виробництва, що не сприяє оволодінню здобувачами вищої освіти практичними знаннями, досвідом й навичками. Серед основних проблем також можливо назвати: недостатнє технічне оснащення баз практики, відсутність відповідних об'єктів практики, недостатня консультативна допомога з боку спеціалістів і керівників від виробництва, відсутність належного керівництва з боку викладачів навчального закладу.

Для покращення умов проведення практики необхідно:

- провести моніторинг базових підприємств та заключити з ними відповідні договори на проведення практики;
- проводити конференції з підведення підсумків проведення практик та залучати на них керівників базових підприємств й керівників практики від виробництва;
- залучати керівників базових підприємств до керівництва ДЕК;
- встановити преміювання кращих викладачів вищого навчального закладу, що були задіяні в практиці;
- розробити нові методичні вказівки з практичної підготовки із урахуванням особливостей функціонування базових підприємств та їхніх вимог до здобувачів вищої освіти, що проходять виробничу та переддипломну практику;

- під час проходження здобувачами вищої освіти практики застосовувати педагогічні технології як керівниками практики від навчальних закладів, так і керівниками практики від підприємства.

Управління професійною практикою означає сукупність способів досягнення цілей шляхом докладених зусиль інших людей.

Цілі можна описати по відношенню до трьох сторін (з трьох боків), зацікавлених у професійній практичній підготовці: викладачі, здобувачі вищої освіти та підприємство. Відповідно цілі:

1. Для викладачів:

- пов'язувати свої навчальні предмети з практикою;

2. Для здобувачів вищої освіти:

- краще інтегруватися на ринку праці;
- отримати досвід та практичні навички;

3. Для підприємства:

- потенціал для відбору здобувачів вищої освіти на програми стажування;
- пропонування робочого місця кращим здобувачам вищої освіти або випускникам.

Управління професійною практикою є складним процесом, який є частиною роботи вищого навчального закладу у співпраці із зацікавленими підприємствами.

Особливостями організації професійної практики є:

1) планування. Практичні заняття повинні бути сплановані. Вищі навчальні заклади укладають угоди про партнерство з підприємствами відповідної галузі, і кожна установа призначає особу, відповідальну за конкретне практичне навчання здобувачів вищої освіти;

2) управління. Співпраця викладачів від вищого навчального закладу й координатора практики від підприємства. Представник підприємства, що відповідає за проведення практики, виконує управління на професіональному рівні, проводить практичний тренінг;

3) оцінка впливу на навколишнє середовище. Всі зацікавлені сторони повинні дотримуватися основної мети зменшення або уникнення негативного впливу на навколишнє середовище;

4) координація. Для проходження професійної практики в вищому навчальному закладі діє подвійна координація, яка повинна точно знати опис кожному етапу та всьому процесу проходження практики на підприємстві, врахувати весь технологічний і

економічний потік;

5) мотивація. Викладачі, відповідальні за практичну підготовку здобувачів вищої освіти, повинні пояснити їм важливість навчання та мотивувати здобувачів вищої освіти відповідально відноситися до проходження практичного навчання на підприємстві. Водночас мотивація може бути й з боку підприємства. Наприклад, запросити кращих здобувачів вищої освіти на стажування на підприємстві, або навіть запропонувати робочого місця для випускників;

6) прийняття рішень Цей процес також подвійний, для цього вищий навчальний заклад й підприємство компанія повинні співпрацювати з метою удосконалення професійної практичної підготовки здобувачів вищої освіти;

7) контроль. Під час стажування контроль здійснюється викладачем, що повинен оцінити результати, отримані здобувачем вищої освіти. Тому для управління практичним заняттям правильними є загальні принципи управління: оперативність, трудова дисципліна, належне управління ресурсами, безперервність тощо.

Практичне навчання здобувачів вищої освіти повинно бути організоване так, що буде мати взаємну вигоду й для навчального закладу, й для підприємства на протязі всього процесу управління професійною практикою.

Потрібно розуміти, що вищий навчальний заклад-організатор організовує практичне навчання лише з точки зору внесення його в навчальний план або час, а також формальні аспекти, які включені до навчального плану. Але крім того, на підприємстві здійснюється конкретний організаційний процес; це означає точні процеси й операції, які повинен виконувати здобувач вищої освіти.

У сучасному контексті безробіття та відсутності відповідних робочих місць, коли всі країни стикаються з протиріччям між рівнем кваліфікації випускників і характеристиками пропозиції роботи, зв'язок між вищим навчальним закладом й промисловістю повинен розвиватися на конкретних практичних заняттях у таких напрямках, як (дуальна освіта):

- залучення фахівців з підприємств до викладання у вищому навчальному закладі;
- координація проектів, у яких підприємства мають бути відповідними партнерами;
- запрошення осіб, які приймають рішення, на різні заходи у вищих навчальних закладах;

розробка позанавчальних заходів для здобувачів вищої освіти.

Таким чином, впровадження запропонованих рекомендацій дасть змогу здобувачам вищої освіти оволодіти практичними вміннями й навичками, закріпити теоретичні знання та поєднати їх із практичним досвідом, отриманим під час проходження практики на підприємстві.

Література:

1. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: науково-методичний збірник / за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

2. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. Київ, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

3. Бажан С. П. Проблеми процесу практичної підготовки студентів технічних спеціальностей в умовах навчально-науково-виробничого комплексу. URL: <https://www.sworld.com.ua/simpoz4/18.pdf>.

4. Завгородня Т., Нагачевська З., Савчук Б., Стинська В., Стражнікова І., Єгорова І., Ковальчук В., Прокопів Л., Салига Н. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 430 с. URL: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/159>

5. Климчик О. М. Особливості організації та проведення навчальної практики в умовах воєнного стану. Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня–13 червня 2022 року. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 198-201.

6. Мойсеєнко В.І., Клименко Л.А. Забезпечення практичної підготовки здобувачів вищої освіти при дистанційній формі навчання. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/13064/1/%D0%9C%D0%BE%D0%B9%D1%81%D0%B5%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

7. Онищенко Н.П. Основні шляхи модернізації практичної підготовки студентів у закладах вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 74. Т. 3. С. 55-60.

8. Решетньова Г. О. Навчальна практика у закладах вищої освіти мистецького спрямування в умовах воєнного стану. Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня–13 червня 2022 року. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 374-377.

9. Філоненко О. С., Демченко Н. М., Самойленко О. В. Модернізація практичної підготовки як невід’ємного складника системи підготовки майбутнього педагога. *Психолого-педагогічні науки*. 2022. № 1. С. 111-115.